

Mevrouw, Mijnheer,

In september 2016 startte het FAVV het project HEALTHYBEE, met als doel de bijengezondheid te monitoren, objectieve cijfers over bijensterfte te bekomen en te trachten de voornaamste oorzaken hiervan te identificeren.

De derde en laatste bezoekreeks van het project werd in september 2017 voltooid en de statische analyse van de resultaten is afgerond.

Resultaten van het project

Bij de aanvang van het project werden 193 imkers geselecteerd om gedurende een volledig jaar op te volgen tijdens 3 bezoekreeksen: een eerste in september 2016 waarbij de gezondheid van 865 kolonies werd beoordeeld, een tweede bezoekreeks in april-mei 2017 waarbij de wintersterfte werd in kaart gebracht en een laatste bezoekreeks tijdens de zomermaanden van 2017 waarbij de zomersterfte bij de opgevolgde kolonies werd bekeken.

-

De gemiddelde wintersterfte 2016-2017 bij de opgevolgde bijenstanden bedroeg 27,9%. Dit percentage overstijgt de 10% wintersterfte die bij honingbijen als normaal en aanvaardbaar wordt beschouwd.

De gemiddelde seizoenssterfte tijdens het seizoen 2017 bedroeg 3,72%.

Naast de bijensterfte zelf, werden ook verschillende mogelijke (mede-)oorzaken van bijensterfte onderzocht. Bijensterfte is een multifactorieel probleem waarbij besmetting door de varroamijt, andere ziekteverwekkers zoals Amerikaans en Europees vuilbroed en Nosema, de aanwezigheid van chemische residuen, een verschraving van het voedselaanbod en een combinatie van deze factoren het meest vernoemd worden als oorzaak van de bijensterfte.

Bij de aanvang van het project werd bij elke opgevolgde kolonie de varroabesmetting gemeten. Ruim 97% van alle opgevolgde bijenstanden en 87% van alle opgevolgde kolonies bleek besmet met varroa. Gemiddeld werden per kolonie net geen 3 mijten per 100 bijen aangetroffen. Statistische analyses konden een significant verband aantonen tussen de mate waarin de bijen besmet zijn met de varroamijt en het optreden van bijensterfte. Zo bleek dat bijenvolken die in september met minder dan 1 mijt per 100 bijen besmet waren, de helft minder kans hadden om te sterven tijdens de daaropvolgende winter in vergelijking met bijenvolken waarbij tussen 1 en 5 mijten per 100 bijen geteld werden en zelfs 6 keer minder kans om te sterven in vergelijking met kolonies waarbij meer dan 5 mijten per 100 bijen werden gevonden. Een hoge varroabesmetting bij de winterbijen maakt dat deze bijen verzwakt de winter ingaan en bijgevolg een grotere kans hebben om tijdens de winter ten onder te gaan. Dit onderstreept nogmaals het belang van een tijdige en correct toegepaste [varroabestrijding](#) door alle imkers.

In het voorjaar werd bij alle opgevolgde, nog in leven zijnde kolonies, een monster van de volwassen bijen genomen voor onderzoek op Nosema. In 81% van bijenstanden en bij 71% van de bemonsterde kolonies kon de parasiet aangetoond worden. Statistische analyses konden geen significant verband aantonen tussen het besmet zijn met Nosema en het optreden van bijensterfte.

Teneinde te onderzoeken welke chemische residuen in de bijenkast aanwezig zijn, werd in 81 bijenstanden een monster van het bijenbrood genomen voor onderzoek op meer dan 75 verschillende chemische residuen. In 78 monsters werd minstens 1 residu aangetoond. Gemiddeld werden per monster residuen van 2 verschillende pesticiden aangetoond.

Om de mogelijke blootstelling van de bijen aan de teruggevonden residuen te evalueren, werd voor elk van de onderzochte stalen een risicoquotiënt bepaald op basis van de aangetroffen stoffen, hun concentratie en hun mogelijke impact op de bijengezondheid. Bij 13 van de 81 onderzochte stalen (16%) werd de blootstelling als 'pertinent' beschouwd. In geen enkel van de onderzochte stalen werd de blootstelling beschouwd als zijnde een 'verhoogd risico' voor de bijengezondheid.

Toekomst

Het FAVV zal de resultaten van het HEALTHYBEE-project 2016-2017 voorleggen aan het Wetenschappelijk Comité voor een grondige analyse (identificeren van de mogelijke oorzaken van sterfte) zodat ook aanbevelingen ter verbetering van de bijengezondheid (adviezen omtrent de bestrijding van bepaalde bijenziekten, de goede bijenteeltpraktijken, enz.) en voor een verdere bewaking van de bijengezondheid kunnen opgesteld worden.

Halfweg 2017 werd beslist om de **monitoring van de bijengezondheid onder te brengen in het meerjarige controleprogramma van het FAVV**. Deze monitoring maakt deel uit van het [Federaal Bijenplan 2017-2019](#).

Het FAVV wenst hierbij alle betrokken partners te bedanken: het nationaal referentielaboratorium voor bijengezondheid CODA, het laboratorium voor zoöfysiologie van de UGent, de assistenten voor de bijenteelt die zorgden voor de nodige ondersteuning op het terrein en alle imkers die deelnamen aan het project.

Voor verdere informatie kan u terecht op de bijenteeltpagina's van de FAVV-website:

www.favv.be > [professionelen](#) > [dierlijke productie](#) > [dieren](#) > [bijenteelt](#) > [diergezondheid - bijen](#) > [HealthyBee](#)

